

Durangoko Azokaren gaineko zenbaki monografikoa duzue hau. Jakinek egiten duen lehena. Izan ere, iaz, lehen aldikoz, Jakinek, Gerediaga Elkartearekin lankidetzan, kulturaren gaineko eta azpiko azterketa egiten jarri zituen 22 kultur sortzaille, eragile eta kudeatzaile Durangoko Azokako ‘Gogoetaren plaza’ gunean. Zortzi saio egin genituen lau egunetan eta egun bakoitzean gai bat aztertu: ikusgarritasuna, kultur politikak, erreleboa eta prestigioa. Lau gai desberdin, baina elkarri lotuta doazenak ezinbestean. Eta bertan esandakoak tentuz aztertu ondoren, argi ikusten da bi gai nagusik zeharkatu zutela jardunaldia: erakunde publikoen eta kultur gintzaren arteko kultur itun baten beharraren urgentzia eta ikusgarritasunaren auzia. Han esandakoak paperera ekartzean ohartzen zara analisi anitz eta sakonak, oso sakonak, egin zirela bertan. Eta idatzita jasotzeak –hitzak haizeak eramaten baititu– eta galbahea pasatzeak euskal kulturaren gaia aztertzeko beste helduleku finkoago batzuk ematen ditu, eta, horrenbestez, norabide eta estrategia zehatzetara iristeko aukera argiagoa. Lan hori Iñigo Astiz eta Miren Rubio kultur kazetariak egin dute, eta artikulu mamitsu, zentratu eta iradokitzaile batera tolestu dute Durangon esan zena.

Beraz, kultura hitzarmen bila dabil, ‘estatu-itun’ baten bila. Ez da, agian, ideia berria izango, baina urgentiaren bustidura hartzen ari da azkenaldian. Hitzarmenaren beharra, letra gorritz, alarma joz agertu da Durangoko plazan. Irautea garaitzea zela esaten zen garaia pasea ote den iradoki dezake, irautea dagoeneko ez ote den galtzea; izan ere, hizkuntza eta kultura normalizazio bideak topea jo ez ote duen batek baino gehiagok aipatzen du artikuluan, garaia dela orain arteko dena berraztertze, alegia.

Eta zein dira bada orain artekoa berraztertzea garamatzaten sintomak? Herri ekimenaren eta erakunde publikoen arteko amildegia zaharrean ezin zubirik bota jarraitzen dugula; mesfidantza instituzionalak indarrean segitzen duela eta horrek dependentzia ekonomiko eta emozionala sortzen duela; hainbat kultur diziplina bizi-iraupenaren marra gorriak zapaltzen ari direla; ikusgarritasun falta arazo larria dela, ikusezin den kultura ez delako kultura iza-

tera iristen; euskal hedabideak sortu zirenetik, erdal hedabideek euskal kultura abandonatu egin dutela, euskarazkoen 'erreserbara' abandonatu ere; besteak, erdal horrek, exotizatuak nahi gaituela oraindik ere, eta abar eta abar. Eta, hala eta guztiz ere, sormenak indarrean jarraitzen duela.

Unai Iturriagak, ohi duenez, kontrazalean, bere irakurketa kritiko eta zorrotza egin du. Haurrak aitari «euskal kultura gurasoak zarete!» botatzen dion esaldi horretan transmisioaren etena, ikusgarritasun eza, zentralitate falta eta berrikuspen oso baten beharra gordetzen duela uler liteke.

Durangoko Azokak baditu aurpegi gehiago hala ere, ez alferrik bera da euskal kulturaren plaza nagusietako bat, ez bada nagusia. Eta bertan salerosketa baino askoz gehiago jartzen da jokoan. Xabier Landabideak eta Nerea Mujikak, liburu eta disko salduenean eta bisitari kopuruaren aferatik harago, Azokaren balio ukiezina aztertu dute, eta horretarako galdera giltzarri garrantzitsuak jarri dituzte mahai gainean: zer eman dio Azokak euskarari, kulturari, identitateari?, eta zer egiteko du transmisioaren inguruan? Horixe da hurrengo artikulua jasotzen duena.

Joan Mari Torrealdaik 2014ko liburugintzari buruz egindako ohi-ko azterketarekin osatu dugu zenbakia, azken 39 urtetan legez. Ohi duenez, oraingo honetan ere euskal liburuen urteko ekoizpenaren azterketa eta balorazioa osatu du. Ikerketa oso-osoakin jakin.eus atarian duzue, Liburu Behatokia atalean.

Eta, zenbakia ixteko, *Egunen gurpilean*, aktualitateari errebasoa Miren Artetxe, Henrike Galarza, Txerra Rodriguez eta Gorka Julioren eskutik.